

स्वार्थी उंदीर

मनूचेहेर कायमाराम

भाषांतर

शरद महाबळ

चित्रकार

अलि मफखेरी

ज्योत्स्ना प्रकाशन

स्वार्थी उंदीर

मूळ लेखक : मनूचेहेर कायमाराम

मराठी भाषांतर : शरद महाबळ

चित्रकार : अलि मफखेरी

ज्योत्स्ना प्रकाशन

Originally published as: Mooshe Por Khor
Author: Manuchehr Kaymaram   Illustrator: Ali Mafakheri
© Shabaviz Publishing Company, Tehran, Iran

मराठी आवृत्ती : स्वार्थी उंदीर

प्रकाशक : मिलिंद ल. परांजपे, ज्योत्स्ना प्रकाशन

'धवलगिरी', ४३०-३१ शनिवार पेठ, पुणे ४११०३०

मुंबई ऑफिस : मोहन बिल्डिंग, १६२ ज.शंकरशेट मार्ग, गिरगाव, मुंबई ४००००४

मराठी भाषांतर © ज्योत्स्ना प्रकाशन, २००७   पहिली आवृत्ती: सप्टेंबर २००७

मुद्रक : रिच प्रिंटस्, २७२ नारायण पेठ, पुणे ४११०३०

मूल्य रुपये ३०/-   ISBN 81-7925-171-3

फार दिवसांपूर्वीची गोष्ट. एका छोट्या गावातील गोदामात एक मांजर आणि एक उंदीर राहत असत. चिमण्या, खारी आणि घुशी यांची शिकार करून मांजर आपलं पोट भरत असे. तर उंदीर सांडलेले अन्न म्हणजे ब्रेडचा चुरा, वाटाणे, फुटाणे, चीज किंवा ज्या काही खायच्या गोष्टी हाती लागतील त्या आपल्या बिळात नेऊन खात असे. तो खुशीत आला की चीं चीं आवाज करत नाचतही असे.

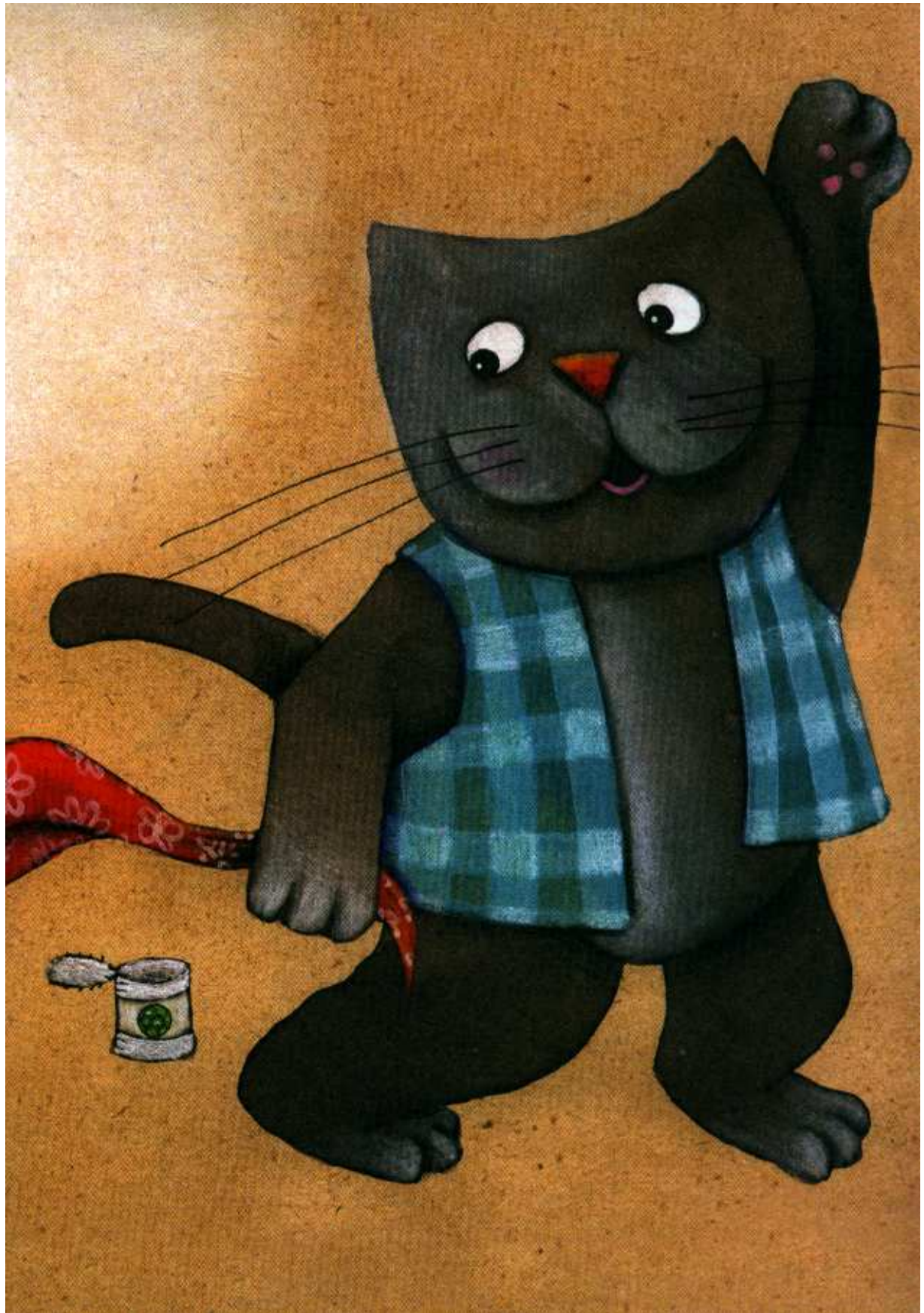

उंदीर व मांजर एकाच गोदामात राहत असले तरी या उंदराला खावं असं कधीही मांजराच्या मनात येत नसे; कारण हा उंदीर एवढा पिटुकला होता, की मांजराचा एक घासही भरला नसता. शिवाय मांजराचा वेळ जात नसला की उंदीर त्याच्यासाठी गाणी गायचा, नाचायचा. यामुळे उंदीर मांजर मित्र बनले होते, एकमेकांच्या सोबतीची त्यांना सवय लागली होती.

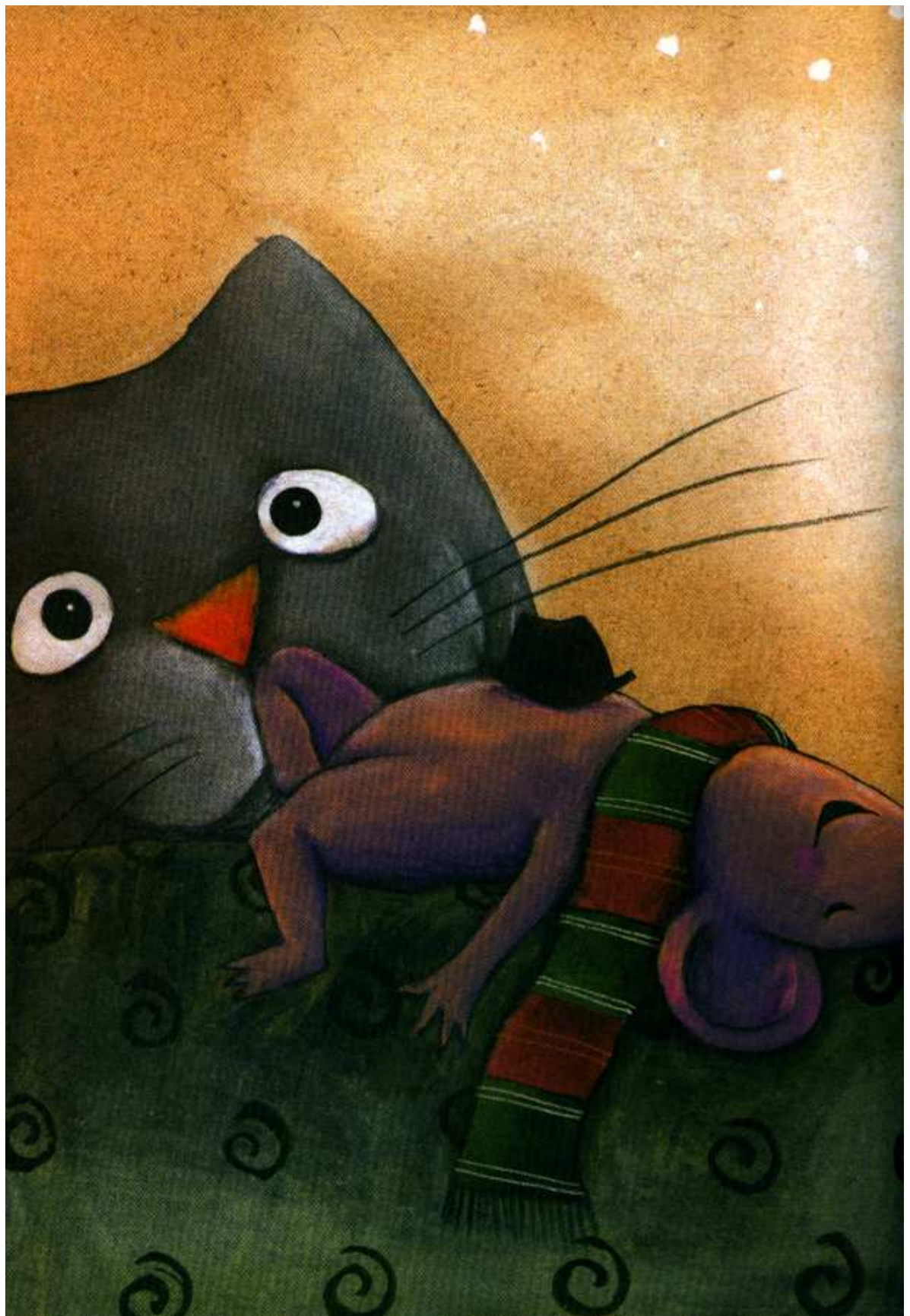
कधी कधी गोदामातल्या उंदराला भेटायला मोठे उंदीर यायचे, त्यांना मात्र मांजर सोडत नसे. इतर मांजरांना वाटायचं, गोदामात आता उंदीर नाहीतच. जुन्या आणि पडीक गोदामात मांजर एकटं राहतं. त्याच्यामुळे उंदीर नाहीसे झालेत.

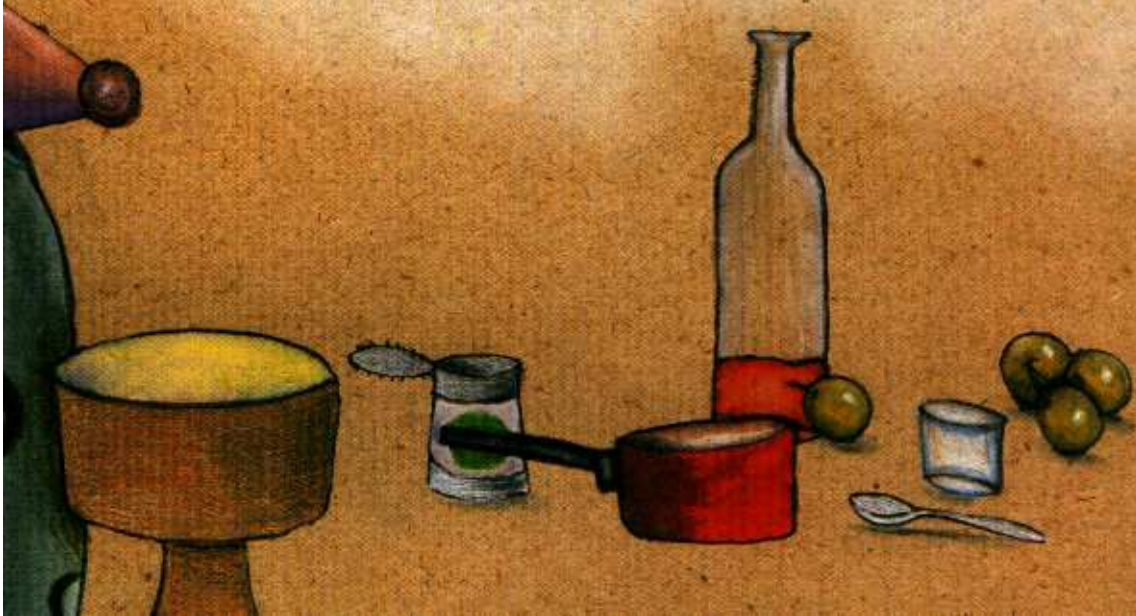

उन्हाळा संपला नि थंडी जवळ आली.

थंडीची चाहूल लागताच मांजर उंदराकडे येऊन म्हणालं, 'आता या थंडीच्या दिवसात अन्न मिळायची मोठी अडचण होऊ लागेल. सगळीकडे बर्फ पडायला लागलं की लोक दारं-खिडक्या बंद ठेवू लागतील. थोडक्यात सांगायचं तर उपाशीपोटी राहायचं नसलं, तर आपण पुढचा विचार करून अन्न साठवायला लागलं पाहिजे.'

मांजराचा मान राखण्यासाठी उंदराने अगदी मोठ्यानं हो-हो केलं खरं, पण त्याने मांजराचा उपदेश काही मनावर घेतला नाही. जेव्हा कधी खायला मिळे तो सारं खाऊन टाके नि नाचत गात झोपी जाई. हिवाळ्यासाठी त्याने काहीच साठवून ठेवलं नाही.

मांजराने उंदराला एक दोनदा हिवाळ्याची आठवण करून दिली, पण उंदराने ते एका कानानं ऐकलं आणि दुसऱ्या कानानं सोडून दिलं.

मांजराला जेव्हा जेव्हा एखाद्या प्राण्याची शिकार किंवा माणसांच्या स्वयंपाकघरातील उरलेलं अन्न मिळते, तेव्हा ते त्यातील ताजं मांस लगेच खाई आणि लोणी, चीज, वाळलेलं मांस असे टिकणारे पदार्थ बाजूला काढून ठेवी. अशा पदार्थांचा गोळा करून त्याने खिडकीलगत ठेवला;” कारण तिथली हवा जास्त गरम असे. हा साठवणीचा गोळा कुणाच्या नजरेला पडू नये म्हणून त्याने त्यावर एक फडकं झाकलं होतं.

ऐन हिवाळ्याची थंडी जशी सुरू झाली, तशी मांजराने आपल्या साठवणीतील अन्न खायला सुरुवात केली. प्रथम त्याने तळलेले मांसाचे तुकडे खायला सुरुवात केली. उंदराने साठ्यावर डल्ला मारून नये म्हणून मांजराचे लक्ष असे. मांजराने वाळलेल्या मांसाचे तुकडे किती आहेत ते बरोबर मोजून ठेवले होते, आणि रोज त्याचा आपण किती खाल्ले आणि किती तुकडे शिल्लक आहेत याचा हिशेब चालायचा. त्याने केलेला चरबीचा साठा आता चांगला मोठ्या संत्र्याएवढा झाला होता. तो त्याने हिवाळ्याच्या शेवटी खाण्यासाठी जपून ठेवला होता. रोज तो फडकं वर करून त्या गोळ्याची पाहणी करी आणि पुन्हा झाकून ठेवी.

उंदराने अन्न साठवलं नव्हतं; मात्र त्याने काहीच विचार केला नव्हता असं नाही. मांजराच्या साठ्यातील तळलेल्या मांसाची चव त्याला आवडणारी नव्हती. त्याचा डोळा होता त्या मोठ्या चरबीच्या गोळ्यावर. तो गोळा आता खिडकीतून येणाऱ्या थंडीने अगदी दगडासारखा घट्ट झाला होता. मांजर रोज फडकं काढून गोळ्याची पाहणी करतं हेही त्याला माहीत होतं. त्या गोळ्याला जरा दात लावलेला दिसला तरी मांजराने चोरी पकडली असती.

मग काय, त्याने खूप खूप विचार केला आणि त्याला एक छान कल्पना सुचली.

त्याने आपल्या बिळापासून तो चरबीचा गोळा ठेवला होता त्या दिशेने एक भुयार खणायला सुरुवात केली. त्याचं हे उकरणं इतक्या गुपचूप चाललं होतं की मांजराला काही संशय आला नाही. उंदीर भुयार खणत राहिला आणि अखेर त्या गोळ्यापाशी पोचला.

भुयारातून चरबीचा वास आला, तसं उंदराला अगदी स्वर्गात पोचल्याचा आनंद झाला. त्याने हात डोक्याखाली ठेवून थोडी विश्रांती घेतली. भुयाराच्या तोंडातून दिसणाऱ्या चरबीच्या गोळ्याकडे त्याने नजर लावली. तेथूनच एक लांबलचक श्वास घेऊन त्याने तो खमंग वास जणू छातीत भरून घेतला, आहाहा!

पण इतकं करूनही एक प्रश्न होताच. उंदराने काहीही अन्न साठवलेलं नाही हे मांजराला माहीत होतं. त्यामुळे त्याने जरी आपल्या बिळातून गुपचूप हा गोळा संपवला असता तरी मांजराला शंका आली असती, की उपाशीपोटी हा इतका आनंदी कसा राहू शकतो.

आपले भुयार करण्याचे कष्ट वाया जाऊ नयेत म्हणून त्याने विचारपूर्वक एक योजना आखली. मांजराला शंकाही येऊ न देता त्याला तो पूर्ण गोळा मटकावायचा होता.

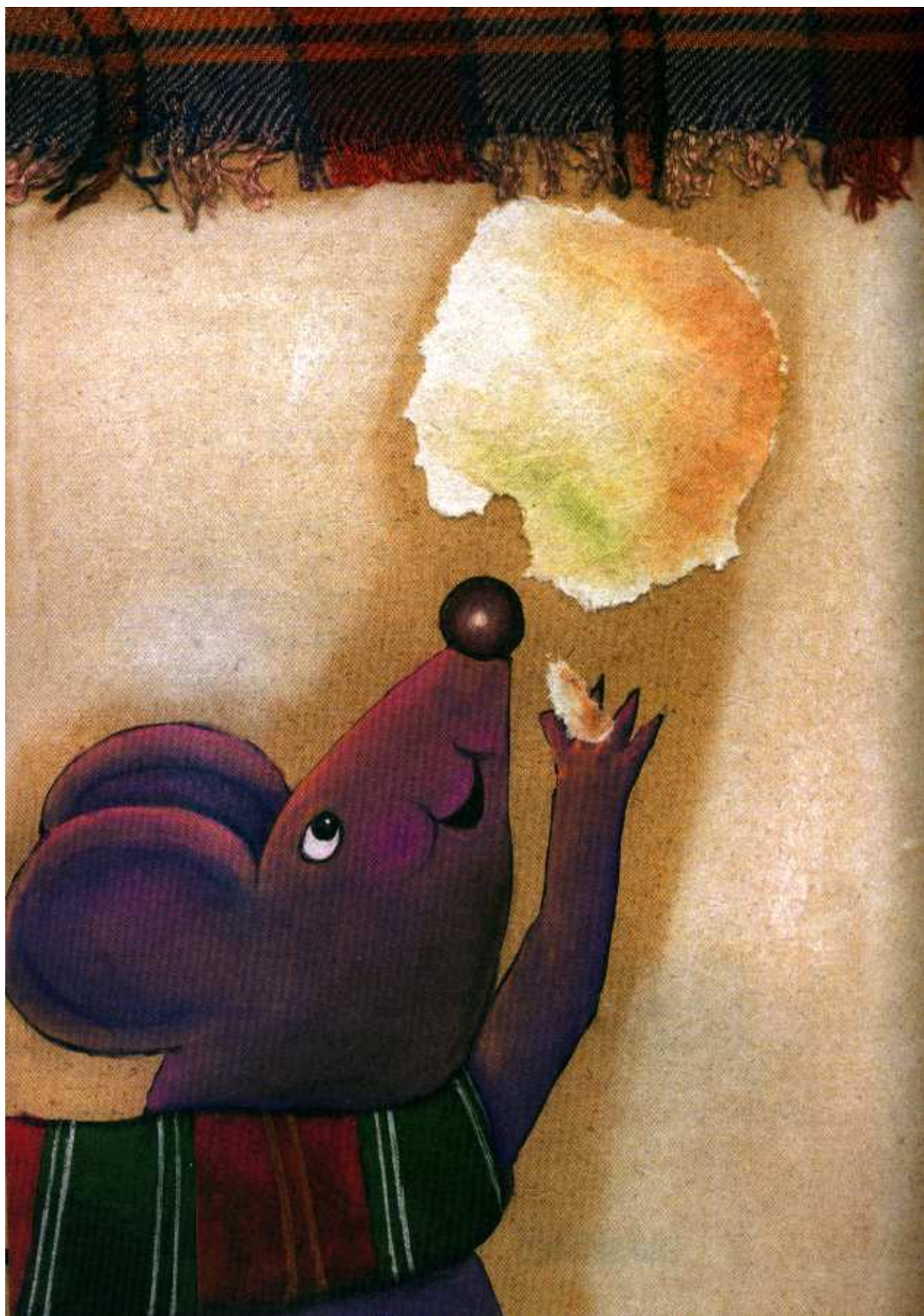
तो बिळातून बाहेर आला. मांजर आपलं रात्रीचं खाणं उरकून जुन्या सोफ्यावर आरामात बसलं होतं, त्याला पेंग येत होती.

उंदीर तिथल्या आरशाकडे गेला, त्यात पाहून चेहरा-तोंड पुसत म्हणाला, 'माफ करा हं, त्रास देतोय. गव्हाच्या जुन्या गोदामात राहणाऱ्या माझ्या चुलत भावाकडे आज मेजवानी आहे, वहिनीला पाच बाळं झाली आहेत. जर तिकडे उशीर लागला तर मी रात्री तिथेच मुक्कामाला राहीन, म्हणजे तुमची झोपमोड व्हायला नको.'

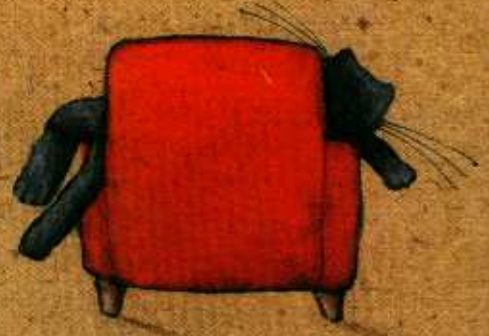
'तुम्हांला हवं त्याप्रमाणं करा, काही हरकत नाही. मजा करा!'

उंदीर बाहेर गेला. पण मांजर घोरू लागण्याच्या आवाजाची वाट पाहत दाराबाहेरच थांबला. मांजर झोपताच तो पुन्हा गुपचूप गोदामात आला आणि मांजराच्या मागे असलेल्या आपल्या बिळात शिरला.

आतल्या आत आनंदाच्या उकळ्या फुटत होत्या.

तो चालत चालत आपण बनवलेल्या बोगद्याच्या टोकापर्यंत गेला, आणि तिथल्या छोट्याशा भोकातून तोंड घालून तो मांजराच्या हिवाळी साठ्याचा फत्रा उडवू लागला. चरबीच्या गोळ्यात त्याने कुरतडून छोटे भोक पाडले, आणि जमिनीतून त्याने जसा बोगदा पोखरला होता, त्याप्रमाणे गोळा पोखरत खात सुटला.

पोटभर खाऊन तो आपल्या बिळात परतला, आणि डोक्यामागे हात ठेवून पडून राहिला. झोप लागल्यावर स्वप्नातही त्याला तो गोळा दिसत होता.

सकाळी त्याला खूप उशिरा जाग आली. त्याने बिळातून प्रथम बाहेर डोकावून पाहिलं. मांजराची स्वारी तिथं दिसत नव्हती. ते फिरायला बाहेर गेलं आहे याची खात्री करून मगच मोठ्या खुशीत उंदीर आपल्या बिळाबाहेर गोदामात आला. त्याने आज मांजराला खूश करायचं ठरवलं. त्यासाठी त्याने कधी नव्हे तो झाडू घेऊन गोदामाची सफाई, आवराआवर केली.

मांजर फिरून परत येईतो उन्हं चांगलीच वर आली होती. मांजराने आश्चर्याने आपल्या सभोवताली इकडेतिकडे पाहिलं.

उंदराने जरा रुबावातच विचारलं, 'मी किती लख्ख सफाई करून गोदाम लावलं आहे, पाहिलंत का?'

'हो-हो, पाहिलं की. मला आश्चर्यच वाटतंय. इतक्या दिवसांत तू कधी असं काम केलं नव्हतंस! काल रात्री मजा केलीस ना?'

'हो ना. तुम्हीही यायला हवं होतं.'

यावर मांजर हसून म्हणालं, 'मी आलो असतो तर तुम्हा उंदीर मंडळींना मजा आली नसती.'

'हे बाकी खरं. बऱ्याच पाहुण्यांना आपल्या मैत्रीची कल्पनाच नव्हती. ऐकून ते थक्क झाले. एक उंदीर एका मांजराबरोबर राहतो, त्यांची मैत्रीही आहे यावर त्यांचा विश्वासच बसेना.'

मांजर विश्रांती घ्यायला जुन्या सोफ्यावर पसरलं.

उंदराने थोडं चीं चीं गायन केलं, मग थोडा नाचला. मांजराला आनंद वाटून त्याने विचारलं, 'काल रात्री काय काय झालं? मला सांग ना जरा!'

'ओहो, काल रात्रीच्या मेजवानीचं म्हणता? मजा आली. आम्ही मनसोक्त खाल्लं, गाणीबजावणी झाली, नाचलो.'

'भावाने मुलांची नावं काय काय ठेवली?'

'मुलांची नावं म्हणता होय? अहो, काल रात्री वेळच नाही झाला. आमचा नाच, गाणी आणि गप्पा होईतो बाळं झोपून गेली. मग आम्ही ठरवलं नावं ठेवण्याच्या समारंभाकरता आज रात्री पुन्हा जमायचं.'

'मग, आज रात्रीही तुला निमंत्रण आहे तर!'

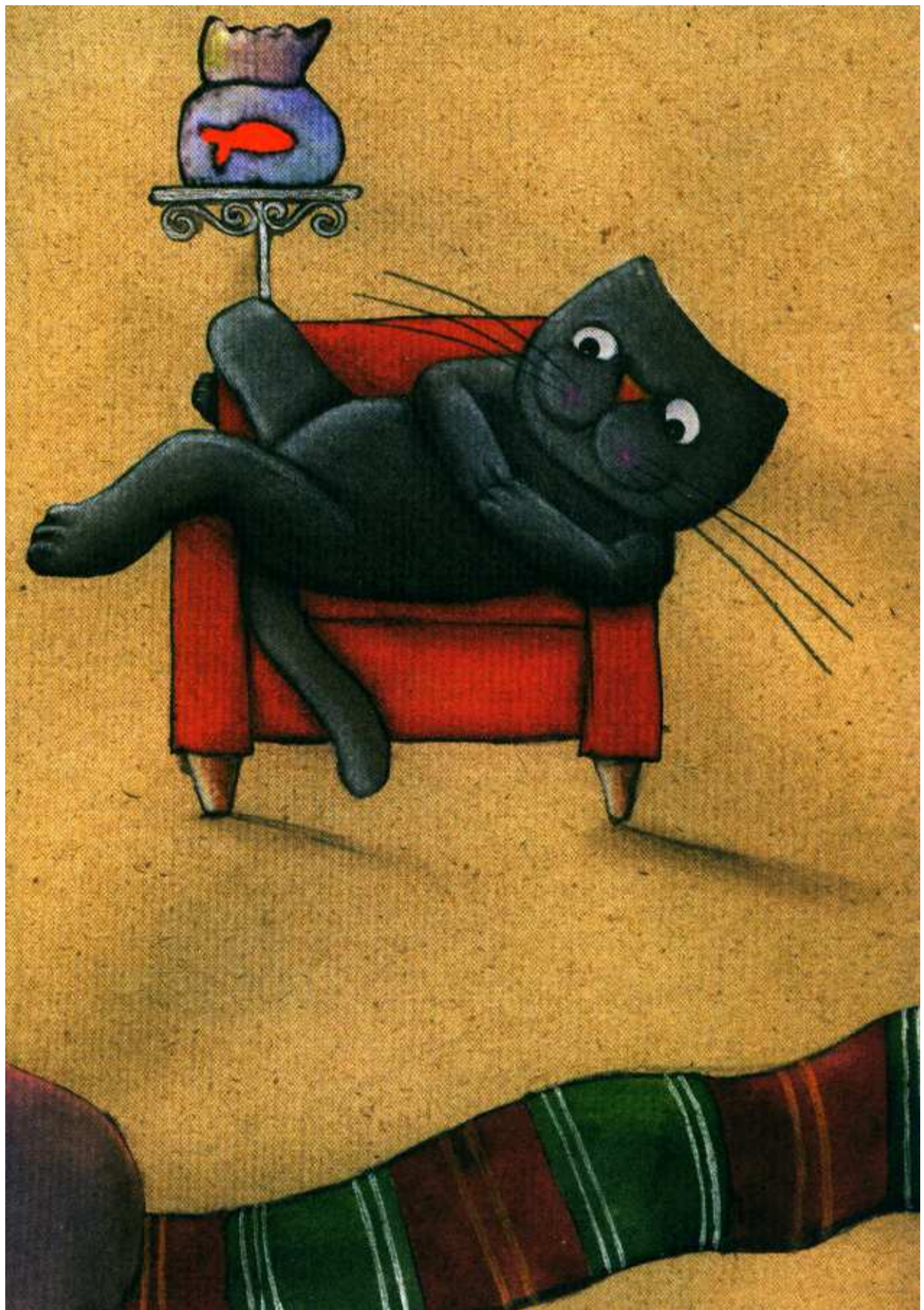
'हो, तुमची परवानगी असेल तर.'

'त्याला माझी परवानगी कशाला लागते? जा, मजा करा.'

आदल्या रात्रीप्रमाणे उंदीर पुन्हा मांजर घोरू लागेपर्यंत दाराबाहेर थांबला, आणि ते झोपताच पुन्हा चरबीच्या गोळ्याकडे आला. काल पोखरलेल्या भोकात डोकं घालून त्याने खाण्याचा असा सपाटा लावला की त्याचे निम्मं शरीर गोळ्याच्या आत गेलं.

दुसऱ्या दिवशी जेव्हा मांजर हिंडून-फिरून परत गोदामात आलं, तेव्हा उंदीर एका जुन्या टॉवेलवर अस्ताव्यस्त पसरला होता. सगळीकडे चरबीचा वासही दरवळत होता. जवळ जाऊन पाहतो तर उंदराच्या ओठांभोवतीही तेलकट चिकटपणा! मांजराला वाटलं की याने बहुतेक आपल्या हिवाळी साठ्यावर डह्या मारलेला दिसतो. म्हणून मांजराने गोळ्याच्या अगदी जवळ जाऊन फडकं उघडून पाहिलं, त्याच्याभोवती गोल फिरून पाहिलं. गोळा सगळीकडून अखंड होता. मांजराला हायसं वाटलं. परत येऊन त्याने उंदराच्या तोंडावरचा ओशटपणा चाटून पाहिला.

त्याचवेळी उंदीर जागा झाला. मांजराला इतकं जवळ आलेलं पाहून त्याची भीतीने गाळण उडाली. त्याला वाटलं मांजराने आपली चोरी पकडली आहे आणि ते आता आपल्याला गडम करणार.

आपण उंदराला घाबरवल्याबद्दल मांजराला वाईट वाटलं. ते हसत उंदराला म्हणालं, 'कसा आहेस तू? तुझ्या भावाने चांगली चमचमीत मेजवानी दिलेली दिसते रात्री. अजूनही तुझं तोंड तेलकट दिसतंय.'

उंदराला आता जरा हायसं वाटलं. त्याने अवंडा गिळला, ओठांवरून जीभ फिरवली, तोंड साफ केलं आणि म्हणाला, 'हां, काल त्यांनी आम्हांला खमंग चवीचे, चमचमीत मीटबॉल्स दिले.'

अशा रीतीनं उंदराने रोज सायंकाळी गोदामातून बाहेर जाऊन रात्री उशिरा परतण्याकरता एक-एक सबब पैदा केली. तो प्रत्यक्षात मात्र आपल्या छोट्याशा बिळात आणि तेथून भुयारातून थेट चरबीच्या गोळ्याकडे जायचा. त्याने रोज थोडं थोडं करत इतकी चरबी खाऊन संपवली की तो गोळा आतून पूर्ण पोकळ झाला; चरबीचा केवळ एक थर असलेला तो गोळा हवा भरलेल्या फुग्यासारखा राहिला.

एके दिवशी मांजर थोडी चरबी खावी म्हणून गोळ्याजवळ आलं. फडकं उघडताच त्याला जो खमंग वास आला त्याने त्याला बरं वाटलं आणि तोंडाला पाणी सुटलं. पण चरबीचा त्याने एक चावा घ्यायचा अवकाश, फुग्याला सुई लावावी तसा तो गोळा फुटला आणि त्याचे पापुद्रे पडले. मांजर त्या चरबीच्या पापुद्र्यांकडे आश्चर्याने बघतच राहिलं. त्याला समजेना, हे असं कसं काय झालं?

त्यावेळी उंदीर बिळात आराम करत होता. चरबीचा वास बीळभर भरून राहिला होता. त्याला भूक लागली- आता गोळ्यामध्ये फारशी चरबी नाही हे माहीत असूनही तो उतावळा झाला. निदान जवळ जाऊन खरपूस वास तरी घ्यावा व त्यात समाधान मानावं असं त्याने ठरवलं. बाहेर काय चाललंय याचा त्याला काहीच पत्ता नव्हता.

उंदराने बिळातून भुयाराच्या भोकात डोकं घातलं, आणि तिथे चरबीच्या गोळ्याकडे पाहत विचार करत बसलेल्या मांजराला अचानक पापुद्र्यांमध्ये उंदराचं डोकं दिसलं. आपल्याला कोणी फसवलं, हे मांजराच्या लक्षात आलं.

मांजराने अजिबात वेळ न घालवता उंदराची गचांडी धरून त्याला बिळातून बाहेर खेचलं. रागानं लालभडक झालेल्या डोळ्यांनी त्याने उंदराकडे पाहिलं- त्याची भीतीने बोंबडी वळली होती. मांजर म्हणालं, 'मी तुझ्याशी दयाळूपणे, मैत्रीच्या भावनेने वागलो, त्याची तू अशी परतफेड केलीस! तुला खाऊन टाकावं असं हजारदा मनात येऊनही मी तसं केलं नाही ते आपल्या दोस्तीखातर. मग तू मला असं का फसवलंस?'

'मला क्षमा करा. मी उपाशी होतो, भुकेपोटी मी हे केलं, माझ्याकडे पर्याय नव्हता.'

'पर्याय नव्हता? मी तुला अन्न साठवण्याबद्दल कितीदा सुचवलं, पण तू ऐकलं नाहीस. ते काही नाही; तू मैत्रीच्या, विश्वास ठेवण्याच्या लायकीचा नाहीस.'

'मांजर महाराज, मला जाऊ द्या, खाऊ नका. मी रोज दोन उंदरांना फसवून येथे तुमच्या खाण्यासाठी आणत जाईन, मी वचन देतो.'

एका पंजात उंदराची मान
पकडलेली तशीच ठेवून मांजराने
दुसऱ्या हातानं उंदराच्या
डोक्यात तडाखा हाणला.

ते म्हणालं, 'खरंतर मला तुला खाऊन टाकायचं नव्हतं. तुला शिक्षा देऊन येथून मी हाकलून लावणार होतो. पण आता मला समजलं, की तू आपला जीव वाचवण्यासाठी आपल्या जातीबांधवांचा बळी द्यायलाही तयार आहेस. तेव्हा तू जगण्यालायक नाहीस.'

एवढं बोलून मांजराने उंदराला गड्डम करून टाकलं!

ज्योत्स्ना प्रकाशन

□ 'धवलगिरी', ४३०-३१ शनिवार पेठ, पुणे ४११०३०

□ मुंबई ऑफिस : मोहन बिल्डिंग, १६२ ज.शंकरशेठ मार्ग,
गिरगाव, मुंबई ४००००४

□ jyotsnaprakashan@vsnl.com

